Statut ochrany

Historie ochrany medvěda hnědého

Ve středověku medvěd hnědý se vyskytoval na území celého státu. První zemské záznamy, tykající se jeho ochrany pocházejí ze začátku 12. století (Jakubiec i Buchalczyk 1987). Tehdy byl chráněn zákonem jako královská lovecká zvěř, a tím pádem oficiálně mohl být získán pouze královskou rodinou a aristokracií. I přes oficiální zákaz medvěd byl stále bezohledně huben všemi možnými způsoby, buď jako škůdce, anebo pro cenné kožešiny a maso. Nadbytečné lovy a také rostoucí degradace stanovišť způsobily postupný ústup druhu z čím dál větších oblastí. Od 16. století vyhlazení se stalo ještě intenzivnější. V 17. století v celé nížinné části země tato šelma skoro vyhynula, a její kompaktní rozsah byl omezen pouze na Karpaty. Na území Polska posledním sudetským útočištěm medvěda hnědého byly Jizerské hory, kde poslední jedinec byl zabit v roce 1783. (Stec 1963). Poslední medvěd v Krkonoších byl ustřelen po české straně u jižního úpatí Sněžky v letech 1802-1804 (Dyrcz a jiní 2013, Flousek a jiní 2014). V Svatokřížském pralese poslední medvědi byli zabiti v roce 1867 (Kosman 1934). Posledním útočištěm medvěda v nížinné části země byl Bělověžský prales, kde poslední jedinci byli ustřeleni v letech 1873-1878 (Karpiński 1949). První právní předpisy určující částečnou ochranu medvěda hnědého v Polsku se objevily až po první světové válce, kdy rozsah druhu v zemi byl omezen už pouze na Karpaty. Dekretem prezidenta Polské republiky z roku 1927[1] byl zaveden lovecký zákon, který umísťoval medvěda na seznamu loveckých druhů z celoroční dobou lovu. Nicméně v tomto dekretu byl také zápis o zákazu lovu na samice s mláďaty a tím pádem i na mláďata. O 10 let později byl učiněn pokus o restituci medvědů na terénu Bělověžského pralesa (Karpiński 1947). Tyto činnosti byly úspěšné, v roce 1946 byla zaznamenána přítomnost 5 jedinců. O pouhý rok později, především v důsledku působení pytláků, na terénu pralesa nebyl zaznamenán prakticky žádný jedinec, který by v něm sídlil. Naposledy byl medvěd zaznamenán ve východní části Bělověžského pralesa v roce 1963. Avšak toto pozorování se nepochybně týkalo migrujícího jedince (Buchalczyk 1980). Plná právní ochrana se vztahuje na medvěda hnědého až v roce 1952, po nabytí platnosti vyhlášky Ministra lesnictví o zavedení druhové ochrany zvířat.[2] Dle tehdejšího dekretu o loveckém zákonu medvěd byl vyškrtnut ze seznamu loveckých druhů.[3] Od této doby medvěd je uveden na seznamu chráněných druhu. Od roku 2001 má status druhu, na kterého se vztahuje přísná ochrana.

Současný status ochrany druhu

Dle zákona ze dne 16. dubna 2004 o ochraně přírody a také vyhlášky Ministra životního prostředí ze dne 28. září 2004 ve věci volně žijících druhů živočichů, na které se vztahuje ochrana, medvěd hnědý je v Polsku přísně chráněným druhem, vyžadujícím aktivní ochranu. Navíc, vyžaduje se vytvoření ochranných zón v poloměru 500 metrů kolem medvědích brlohů v období od 1. listopadu do 31. března. V revidované vyhlášce ve věci druhové ochrany živočichů z roku 2011 období pro vytvoření ochranné zóny je prodlouženo do 30. dubna.[4]

[1] Dekret prezidenta Polské republiky ze dne 3. prosince 1927 o loveckém zákonu (Dz.U. 1927 nr 110 poz. 934)

[2] Vyhláška Ministra lesnictví ze dne 4. listopadu 1952 ve věci zavedení druhové ochrany zvířat (Dz.U. 1952 nr 45 poz. 307)

[3] Dekret ze dne 29. října roku 1952 o loveckém zákonu (Dz.U. 1952 nr 44 poz. 300)

[4] Vyhláška Ministra životního prostředí ze dne 12. října roku 2011 ve věci druhové ochrany živočichů . (Dz.U. 2011 nr 237 poz. 1419)